Ч. 62. Львів, Субота, дня 17. (30.) марця 1901. Річник V.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:
на цїлий рік . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року 2·50 зр. (5 кор.)
на місяць . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:
на цїлий рік . . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о год. 6-ій пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 9. ул. Коперника (Лїндого ч. 9.) Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 10 кр. від стрічки, а в »Надісланім« 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Полїтичний монополь.

(Х) В нинїшних часах проявляє ся особливо на економічнім полї змаганє до монополїзованя. Маємо монополь тютюновий, сільний, в Росиї заведено горівчаний монополь, а нераз вже у нас підношено думку заведеня сїрникового монополю і т. п.

Полїтична боротьба, яка в найновійших часах проявляє ся в таких пристрастних формах, боротьба поміж поодинокими полїтичними сторонництвами, видає також таких представників, що намагають ся всю власть захопити в свої руки і виставити себе або своє полїтичне сторонництво одиноким управненим представником того або сего народу, — і на полїтичному полї помічаємо змаганє до монополю.

Істория вказує нам приклади, що сьвідомі своєї всемогутности державні мужі або самодержавцї були так переняті сею думкою про свою всемогутність, що вважали себе одинокими заступниками якого народу або держави. Досить нагадати слова Людвика XIV: »Держава — се я!« досить згадати таких державних мужів, як Рішелїє, Бісмарк і т. п. Але не все licet parva componere magnis, бо часом мимохіть насуває ся на думку примовка: коня кують, а жаба ногу підставляє.

Коли глянемо на партийні відносини в радї державній, то побачимо тут, тепер іменно, богато сторонництв і дрібних навіть відломків партийних; кожне з них заступає якусь проґраму, якусь ідею, має якусь цїль на оцї, до якої змагає. Може чи не найбільше роздроблені тут заступники нїмецкого населеня в Австриї: маємо тут заступників консервативно-католицкого сторонництва, лїбералів, людовцїв, вірноконституцийну шляхту, нїмецких социяльних демократів, християньских социялів, всенїмцїв, а всї, позаяк почувають ся Нїмцями, уважають себе управненими і мають на основі свого вибору право заступати інтереси нїмецкого населеня відповідно свому полїтичному становищу. Те саме бачимо й між Чехами, Словінцями, Хорватами і т. д. Бувають між ними інколи дуже горячі і завзяті перепалки, в яких критикують обопільно полїтичне становище того і сего сторонництва, але доси хиба Шенерериянцї посунули ся в своїй манїї великости до того, що Нїмцям консервативним відмовляли їх нїмецкости, а з другого боку социяльні демократи лише для себе присвоюють право вважати ся справдешними заступниками народу.

Від недавна виринула нова фракцийка, котра в почутю своєї великомогутности голосить сьвітови, що она є одинокою і справдешньою заступницею руского народу, — се Романчукісти. Ставувши на скрайнім становищи полїтичнім, як се вже не один раз довели, опинили ся в товаристві поміж социял-демократами і всенїмцями, з котрими ідуть рука в руку, їх підпирають і у них глядять підпори.

Так і в середу, коли розходило ся о вибір делеґациї, з обидвома згаданими сторонництвами ішли Романчукісти рука в руку і змагали до унеможливленя вибору делеґаций, як можна було легко предвидїти, зовсїм безуспішно. Але ставувши раз на неґацийнім становищи, мусять опонувати і протестувати проти всякої позитивної роботи, яка не по їх думцї. Хоче величезна більшість палати перевести вибір делеґаций, то они мусять сего не хотїти. Се нагадує давну полїтику рутенцїв, схарактеризовану так влучно Фішгофом, се є та сама ниточка, що снує ся в полїтичнім житю Русинів з 60-их років, а в остатних десятках дальше прядена з таким успіхом москвофілами на шкоду руского народу і реальної працї.

Вибір переведено, а з Галичини вибрано крім 6 Поляків предложеного руснародним клюбом посла Барвіньского на основі компромісу, якого додержує Коло польске ще з 1891. року, уступаючи один мандат Русинам.

Однак проти тому мусїв Романчук піднести протест, бо лише він і єго товариші є заступниками руского народу! Можете, панове, бути заступниками свого сторонництва, своїх виборцїв, але не присвоюйте собі виключного заступництва всего руского народу, бо се справдї вже сьмішно, а чим більше хочете се вмовити у всїх, тим менше знаходите віри! Тою дорогою, на яку ви вступили з Шенерериянцями і социялїстами, певно не придбаєте нїчого для руского народу, котрого заступництво бажаєте зробити своїм монополем!

Дещо про розвій садівництва і про торговлю овочами.

(Відчит о. Ю. Дуткевича з Дубя на загальних зборах товариства „Сїльский Господар“ в Олеську).

(Конець.

Про овочеві вина я вже згадував, що мало не половина Франциї плекає яблонї на моц. Також сильно розвинене єсть плеканє сливок. Славні на цїлий сьвіт суть францускі »прунельки« — що до нас заходять в пуделках, а за сї прунельки самий департамент Ґаронни бере річно 10 мілїонів франків.

Анґлїя стоїть у всїм дуже високо, а особливо під зглядом огородництва і садівництва, а мимо того єсть таке запотребованє овочів, що своїх вїколи не єсть Англичанам досить. В р. 1894. завезено там 18.000 метр. сотн. яблок, а

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

На Сокільскім.

О 7. годинї рано їхали ми жидівскою бричкою найпоганїйшими улицями Кут.

Бруд, нехарство, особливий жидівский сопух, словом — одна купа гною, кинена, не знать по що, серед чудового Підгіря.

А з неї на всї боки розлазять заразини галицької культури і великий жидівский павук снує густу сїтку на цїлу Гуцульщину.

Конї скрутили в бік, віз скотив ся в долину і нараз перед нашими очима розкрив ся зовсїм иньший сьвіт.

Гори!

Синьо зелені стіжки, вкриті серпанками прозорої мраки, обсипані брилянтами роси, обкаджені кадилом живиці і запахом цьвітів — се передова сторожа Зелеменя, Шпиць і Говерлї.

А долом Черемош! Невеликий а який жвавий, який дужий! Скільки у ньому житя, нїчим не приборканого, якогось первісного житя. Як свобідно переливають ся єго филї долиною поміж горами, як шумно і гучно ревуть по камінях, що прийшли з гір і лягли їм посеред дороги..

Віз котив ся понад сам беріг і здавало ся, що могуча сила води тягне єго до себе і пустити не хоче. То так здавалось, а в дїйсности туди вела дорога — коли дорогою мож звати збір всїлякого каміня, починаючи дрібним, гладко виточеним як заячий шріт, а кінчаючи таким як бохонець хлїба, голова або гарбуз. Та ще якби воно було рівно розміщене, то ній там! — а то лежить собі лавами, скирчами, порогами, як оборонні вали на границї гірского царства.

Тою дорогою йшли, або їхали напроти нас менчі і більші ватаги жінок та мущин з бесагами, на торг.

Мущини рослі і стрункі як ялицї, жінки звичайно богато низші, понад вік старі, з лицями, що нагадують жінок сходу. Та за те як лучила ся гарна, то хоть пиши! Струнка, гнучка, з палкими очима, певна своєї примани. Їдуть на кониках-гуцулах, курять люльки і в своїх одягах живописних, на тлї прекрасного краєвиду виглядають як живі образи, як малюнки до оповідань Федьковича.

І можна би забути ся, задивити ся, заслухатись в ту безконечну симфонїю красок і звуків, що розливають ся по земли і по небі, над тобою і довкола тебе, якби — якби віз жидівский не гуляв разом з тобою по каміню конвульсийного танця св. Віта.

— Що то нинї! — потїшає візник — то давно сюди їхати була чиста кара. Тепер ту гостинець. Єго вибудував небіщик пан староста. За то єму фіґуру на Сокільскім поставили.

— Мали за що! — гадаю собі в дусї. — Будемо їхати попри Сокільске, то пани зобачать. Вже недалеко.. Вйо-о!

І бричка скрипить, скиглить ся і стогне, перевертає ся з боку на бік і перевалює ся крізь той гостинець Циклопів.

Ось і Сокільске!

Я нераз чув про нього, читав, а навіть видів на нашій сценї якусь Сокільску дебру, але щоби вона в дїйсности так сильно мене вразила, того я нїяк не сподївав ся.

Стїна, висока стїна, якої людским рукам не здвигнути, відбила сьвіт. Луком нагнутим стоїть похилена над Черемош і дивить ся у воду. Дивить ся віками віків і немов щось читає.

А той Черемош припав до неї обіймає єї і цїлує. Нараз відобє ся, кине собою і зареве як ранений медвідь. Грізно і завзято валить на тую гать муровану, що нею люди скували єго і віддїлили від Сокільскої, єго, свобідного, сильного, безсмертного сина гір!

Заждіть! Він має час. У него хвилина, у вас віки! Побачимо, хто кого переможе!

а 4.700 метр. сотнарів мішків грушок по 100 кільоґрамів. В р. 1895 садовина в Анґлії дуже зародила а прецїнь докуплено єще 11.000 сотн. яблок за 120.000 злр і 1 466 сотн. грушок за 30.000 злр.

Тепер перескочмо через море і загляньмо в Америку — в Сполучених Державах — іде все по американьски. Все на велику міру — або нїчо! Но там нїхто не бавить ся садженєм одної груші, одної яблінки — а межею дві черешнї. Там вже не сади — а лїси овочеві. Не рідко лучають ся сади, що мають по 300—600 а навіть 1.000 морґів! що належать до одного властителя. Між садами нема нї плотів, нї нїякої обгороди, лиш декуди засаджені шпилькові дерева для охорони бросквинь від зимних вітрів.

Ось, що кажуть урядові справозданя: »Огороди і плянтациї овочеві займають 4 мілїони морґів, на котрих находить ся 150 міл. яблоний, 150 мілїонів бросквинь і морель, 30 мілїонів груш. Середню вартість зібнаних за 1 рік овочів обчислено за 180 мілїонів злр.; морель і бросквинь за 230 міл. — грушок за 45 міл. злр. — а ягід за 15 міл. злр.« — За те садять там дуже мало сливок а найменше вишень і черешень. Після торговельної статистики висилає Америка північна до Европи около 15.000 бочок сьвіжих яблок, стілько сушених яблок в плястерках, а американьскі бросквинї і морелї заливають нїмецкі торги. Натомість спроваджує Америка для себе з Европи вишнї і сливки.

Що робить Америка з такою масою яблок? Ось розвинула она фабрикацию яблочника на велику міру, а головне місто фабрик сего вина — як сказано — єсть Мадісон.

Що-до грушок, хоч їх річна вартість доходить 45 міл. злр. — то ледво їх вистарчає на власну потребу; але треба знати, що груші там не дуже акліматизують ся, бо часто хорують, а наслїдком хороби кора пукає і деревина нидїє. Черешнї і вишнї там не удають ся, бо там наступає зараз по зимових морозах весняна спека; а сливки нищить дуже хрущ званий »kurenligo«.

Тепер який пожиток має цїлий край з тих овочів? Властитель саду бере гроші за овочі, але до веденя саду, до обірваня і пакованя овочу потребує він богато рук, а особливо фахових огородників — садівників, котрих мусить добре оплачувати. А треба знати, що Американцї за кожду працю добре платять, а добрий садівник єсть там лїпше платний, як в нас комісар. — На такі простори саду треба не одного садівника! Овочі перерабляють ся у фабриках на мощ і консерви. При тих фабриках находить заробок 50.000 людий, а продукция приносить 250,000.000 злр. доходу. Є се так великаньский промисл, о якім ми навіть не маємо понятя.

Ось сих кілька уваг подав я до Вашої відомости. Нехай-жеж кождий в нас міркує, що се значить поступ і осьвіта — бо за тим іде добробит. Лиш старайте ся мати сади і овочі — а вже і гріш за них скоро вам прийде. Бо овоч є такий продукт, що завсїгди знайде купця.

Фабрики промислові оглядають ся за місцем збуту своїх фабрикатів — а що-до садовини цїлком відворотні відносини — сьвіт оглядає ся за що раз новим жерелом, де дістати овочів!

В нас садівництво занедбане, але мушу тут і те сказати, що — вина того спадає не лиш на недбальство селян. Більша часть на круги, котрі в своїх руках мають долю народа. За мало просьвіти — єще менше материяльної помочи. Наші правительства ведуть національну полїтику, на котру даремно гроші викидають. Скорше якась полїтична котерия добуде 10.000 злр. на полїтичну часопись, як сотку на культуру краю. В нашім соймі — на цїли господарского товариства дає ся 30.000 злр. — коли на театри, науку сьпіву або і иньші менше важні річи дає ся в 10 раз тілько. — А вжеж садівництво єсть в крайнім занедбаню. На цїлий край кілька слабких шкіл рільничих, дві садівничо-огородничі школи. Се на край, де 4,000.000 людей жиє з господарства!

Се лиш сором тим, котрі не розуміють інтересу краю. Вміють накидати податки — але не вміють піднести сили продукциї, тому я осьміляю ся поставити деякі резолюциї, котрі зволте приняти.

1) Високий Сойм зволить щедрійшою рукою підпомагати товариства господарскі огородничо-садівничі, і старати ся, щоби таких товариств закладано як найбільше в краю.

2) Вплинути на вихованє учительских кандидатів в сей спосіб, щоби не надавано по селах і місточках учителїв, що не вміють ходити около садів і огородів, і щоби обовязково при кождій людовій школї була заведена шкілка дерев овочевих і пасїк, а ученики щоби в нагороду за свою пильність діставали не лиш книжочки і образки, але також щепи і улиї. Загальні збори радо приймили би подїл учительских семинарий, з котрих низші для сїльских шкіл причначені, давали би більше фахово-господарского знаня в напрямі господарских галузей.

3) Закладати густїйше школи огородничо-садівничі, де би курси були коротші як 3 роки, і де би по можливо найнизшій цїнї можна купувати готові щепи при першеньстві для сїльских і мало-місточкових господарів...

З „ДНЇСТРА“

(*Днїстер а Фльориянка*).

Одержуємо письмо з прозьбою о випечатанє:

Звісно, що всї каси ощадности вимагають, щоби властителї реальностий, затягаючі позички гіпотечні, обезпечували свої будинки від огню, і що в реґулямінах всїх кас ощадности нашого краю була давнїйше постановлена норма, що довжники гіпотечні обовязані суть обезпечати свої будинки в тов. вз. обезпечень в Кракові, бо під той час, як повставали дотичні каси ощадности і установляли свій реґулямін, істнувало тілько одно товариство краєве асекурацийне, т. є тов. вз. обезп. в Кракові.

Коли відтак повстало друге краєве товариство асекурацийне »Днїстер«, і згромадило у себе вже до 100.000 обезпечених членів у східній части краю, звернуло ся до всїх кас ощадности східної части краю з предложенєм на зміну реґуляміну в той спосіб, аби довжникам гіпотечним полишений був свобідний вибір обезпечати свої будинки в однім з обох краєвих товариств асекурацийних, т. є або в тов. взаїм. обезпечень в Кракові або в Днїстрі, мотивуючи зовсїм слушно, що члени Днїстра становлять значний процент населеня даного округа, де містить ся каса ощадности і не рідко входять в інтереси грошеві з касою, а задля реґуляміну в первісній єго формі мусїли би покидати Днїстер, тратити набуті права і переносити ся до краківского товариства.

З уваги на сей інтерес самих членів Днїстра, а також з уваги, що Днїстер за час свого істнованя дав доказ правильного і тревалого розвою, згромадив вже значні фонди ґваранцийні і заслужив собі на загальне довірє в краю, можна було сподївати ся, що всї каси ощадности сповнять без перешкоди повисше бажанє, — тим більше, що вже перед тим краєвий Видїл разом з дирекциєю Банку краєвого ухвалили принимати полїси Днїстра на рівнї з полїсами краківского товариства. Також галицка каса ощадности у Львові і каса ощадности в Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Залїщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах дали Днїстрови прихильну відповідь і змінили відповідно свої реґуляміни.

Натомість иньші каси заняли становище неприхильне, заслонюючи ся на позір тим, що їх реґулямін затверджений ц. к. намісництвом не допускає, щоби довжники гіпотечні асекурували свої будинки деінде, як тільки в тов. краківскім. Особливо дирекция кас ощадности в Станиславові, Тернополи і Перемишли заняли найнеприхильнїйше становище.

В наслїдок того вніс Днїстер представленє до ц. к. намісництва, котре рескриптом з 12. марця 1901. р. ч. 121.324 поручило ц. к. комісарям

І потїшений і втихомирений вертає в русло і переливає ся усїми красками розтопленого олова, срібла і опалїв, усїми заломами лїнїй, усїми відтїнками тонів. Грає ся з каменями, що мов дїти вскочили до нього, щоби скупатись, обливає їх, оббризкує піною, сипле росою дрібосеньких капель, дихає парою синявої імли. Любить ті бідні, безсильні крушини великих гір. Як дїдусь грає ся з дїтьми. Иньша річ — люди! Лишень перед їх розумом уступає, лиш їх відвагою любує ся. Вважай керманичу! Веди дарабу вправною рукою, бистрим зором слїди кождий камінь, помічуй кожду струю, хитро, та вміло, та складно, та в час, відбивай на право та на лїво, бо як нї — то він тобою як дитячим млинцем закрутить і фурне мов іграшку мізерну! І не почислиш своїх ялиць, не позбираєш костий, не побачиш тої Сокільскої, що стоїть дужа і висока як княгиня в киреї шовкової імли, в коронї золотого сонця...

А до Сокільскої на право приставлене, як сходи до престола, велике камінюче, поскладане одно на другім, завбільшки скринь, скринок і будинків. Віки помалювали їх на сїро і до сонця блищать як зо сталь. А зпоміж тих безобразних, рукою природи тесаних брил, білїє одна висока і тонка як стовп. То фіґура пана старости.

І дивне диво! На найширшій границї, на білому каменї колюмни я прочитав великими чорними буквами витесані, незабутні слова:

»Схаменїть ся! Будьте люди,
Бо лихо вам буде!
Розкують ся незабаром
Заковані люди,
Настане суд!«

Не знаю, чи можна було вибрати краще місце для оттих слів. Той вічний Черемоша рев, та Сокільска скиля і зміст тих слів — то щось одно. Здає ся, що Черемош не шумить і не гуде, лиш грізно лякає сьвіт судом, здає ся, що з верху Сокільского якийсь могутний голос кличе: »Схаменїть ся!« — здаєсь, що цїла розгукана природа звіщає хвилю, коли »розкують ся заковані люди — настане су-у-уд! . . .

І на хвилю чоловік забуває себе, тратить сьвідомість часу і місця і всїх тих дрібниць, що путають єго свобідне »я« та цїлим своїм єством вслухує ся в той шум, в той рев, в ту незвічну бесїду природи, щоби дізнатись, щоби дослухатись, чи хвиля суду не надходить.

Заслуханий не бачить хмари, що з поза Сокільскої скали як сукно висуває ся і вітром та стужею дише. Перша блискавиця будить нас з задуми.

Робить ся темно і студено. Вода чорнїє і рудїє, на скали лягають тїни а цїле небо як зелїзний панцир. Тремтять цьвіти, дріжать листки, хиляють ся дерева до долу. Їх прошибає трівога, якась передсмертна дрож.

Чим скорше добігли ми до воза і пустили ся в дальшу дорогу — конї розуміючи небезпеку, дерли зо шкіри. За нами гонила буря. На щастє ми скрились перед нею до Ростік.

Подали снїданє. Бриндзя, масло і гірска вуджена шинка. За снїданєм йшла весела розмова як звичайно по перебутій бідї. Я питав ся домашних, хто вписав на старостиньскім стовпі Тарасові слова. Не знали. Вже і жандарми слїдили, але годї. Що зітруть, то знов хтось напише. Чисте »Мане, Текель, Фарес!«

Нашу розмову перервав град, що товк до вікон кулаками. Здавало ся, що всї вітри з цїлого сьвіта збігли ся в гори та взяли ся за чуб. А громи били так гучно, як би на кождім верху стояла осібна батерия гармат. От — от і цїлу кітловину, у якій лежить село, затопить вода, занесе камінє, закине град і спалять блискавицї...

Забрало овес на покосах, понесло дараби сьвітами, поторощило ялицї, а що найкращі цьвіти в городци змішало з боротом.

* * *

А на Сокільскій, на скели, стояла »старостиньска фіґура« і якась незрима рука писала на нїй.

»Схаменїть ся будьте люди,
Бо лихо вам буде!«

правительственним при касах ощадности повідомити дотичні заряди, що зі сторони ц. к. намісництва нема жадної перешкоди до зміни реґуляміну в тім напрямі, аби довжники гіпотечні тихже кас мали свободу вибору що-до обезпеченя своїх будинків в краківскім товаристві або в Дністрі, і що затвердить кожду таку зміну реґуляміну, коли заряд каси поставить відповідний внесок.

Так отже показало ся що найвисша власть краєва узнала фонди Дністра яко достаточну ґваранцию приниманих на себе обовязків, і що нема жадної річевої перешкоди допускати поліси Дністра в касах ощадности, коби тілько зарядам дотичних кас не збувало на добрій волї і на обєктивнім поглядї вільнім від всеї національної нетерпимости.

Подаємо се до прилюдної відомости, щоби передовсїм Русини, засїдаючі в зарядах кас ощадности, постарали ся тепер остаточно о зміну реґулямінів, покликуючи ся на згадане розпорядженє ц. к. намісництва, — а де їх заходи мимо того зістануть безуспішними, нехай се подадуть до публичної відомости, щоби наше населенє знало, в котрих економічних інституциях призначених і для руских сторін панує єще дух національного шовінїзму і нетерпимости до всего, що руске.

Нам треба знати вже раз, хто на нашій земли хоче йти спільно з нами, а хто кидає нам колоди під ноги. Нехай ті каси, де вигріває ся єще шовінїзм, не забувають, що ни мають ґваранцию міст і повітів, де наш нарід становить більшість населеня, і своєю силою податковою і вкладаними капіталами дає тим касам силу, — проте маємо повне право домагати ся узглядненя інтересів нашого народу і жадань наших народних інституций, а своєю нетолєранциєю заряди кас спосібні суть викликати борбу, котра пошкодить самим касам.

На сей раз нехай ся наша осторога вистарчить, — коли заряди кас займуть дальше неприхильне становище, повернемо до сеї справи.

З державної ради.

На самім початку вчерашного засїданя, яке зачалось коло 12. год. президент мінїстрів *др. Кербер* предложив проєкт закона що-до продажи збуваючої нерухомої державної власности на Вавелю в Кракові. *Пос. Брайтер* і тов. предложили внесенє дотично виборів до делеґаций так, щоби і меншости були узгляднені. По відчитаню інтерпеляций *пос. Брзорад* запитує а президент палати відповідає — стеоретипово.

Шенерериянець *пос. Альбрехт* протестує против сего, що при поіменних голосованях Чехи відзивають ся по чески і президент приймає сю провокацию. (Оплески Нїмцїв, сьміх Славян). Відтак *пос. Фресль* серед загальної веселости промовляє нїмецко-ческим макаронїзмом, а *пос. Герцоґ* запитує президента, доки гадає принимати ненїмецкі інтерпеляциї, на що одержує — стеоретипову відповідь. *Пос. Герольд* протестує против обиджуваня ческої мови в парляментї, а *пос. Дашиньский* против заказу президента Фетера що-до роздїлюваня між послів социялїстичної часописи Volkstimme. Президент застерігає собі відповідь на пізнїйше.

Відтак палата перейшла до наглих внесень *в справі запомог* і полагодила їх без дискусиї.

Як провідник податкової комісиї поставив *пос. др. Кайцль* нагле внесенє, щоби палата сейчас приступила до нарад над предложенєм сеї комісиї про увільненє ріжних облїґаций від рентового податку. Против наглости внесеня промовляв *др. Кос*, а відповів єму *пос. Чайковский. Пос. Штайнвендер* поручив до принятя ухвалений комісиєю зміст артикулу I, після якого проценти від заставних краєвих гіпотечних заведень, включно з Галицким кредитовим земским товариством, як також проценти від видаваних иньшими краєвими інституциями довжних скриптів, заставних листів заставничих заведень щадниць, разом з центральним банком нїмецких щадниць в Празї і подібного центрального банку щадниць в Празї — є вільні від всякого рентового податку.

В дискусиї брали участь пп. Кафтан, Кос, Чайковский і мінїстер скарбу Бем-Баверк, який заявив ся против розширеню увільнень від рентового податку на предїли комунальних облїґаций. Відтак др. Кос заняв ще раз голос, виступаючи в пристрасний спосіб против польскої шляхти. По відповіди пос. Козловского, в якій доказував голословність закидів д-ра Коса, вибрано ґенеральних бесїдників: contra пос. Пражака а pro Цедвіца.

Наступила коротка подрібна дискусия і відтак принято закон в другім і третім читаню з посередничим внесенєм Цедвіца, щоби замість цїлковитого звільненя, цїлому рядови фінансових інституций признати деякі податкові полекші.

Вкінци принято резолюцию пос. Ґеца взиваючу правительство, щоби взяло під розвагу зниженє рентового податку від процентів з вкладок в щадницях. — Слїдуюче засїданє в пятницю.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: гр.-кат. Алексия, чолов. бож.; рим.-кат. Квірина. — В недїлю: гр.-кат. Кирила архиеп.; рим.-кат. Бальбіна пан. і Корнелї муч.

— **При зміні кварталу просимо Вп. передплатників о відновленє передплати. При сїй нагоді просимо також дотичних Вп. передплатників, що мають які-небудь залеглости, о остаточне їх вирівнанє. Ми зневолені оплачувати все готівкою, тому не можемо на будуче нікому уділяти кредиту, отже** Адмінїстрация була би приневолена при дальшім триваню залеглостий висилку часописи безусловно здержати.

— **Реколекциї духовні для пань** відбудуть ся в церкві СС. Василиянок у Львові на Стрийскім, почавши від 1. цьвітня т. є. понедїлка. О котрій годинї? — не подано.

— **З Наукового товариства ім. Шевченка у Львові.** Вибраний на загальних зборах дня 25. с. м. виділ уконституував ся в слїдуючий спосіб: Заступником голови вибраний Сидір Громницкий, секретарем Волод. Гнатюк, заступником секретаря Лонґ. Цегельский, касиєром Іл. Кокорудз, контрольором Ник. Шухевич, референтом друкарнї Стеф. Томашівский, адмінїстратором каменицї і маґазину Ів. Макух, референтом книгарнї і видавництва »Вістника« Ер. Бурачиньский, а референтом бібліотеки Гриць Гарматїй. До обовязків голови, котрим є вибраний загальними зборами проф. Мих. Грушевский, наложено також надзір над музеєм. Так уконституований виділ відбув зараз засїданє, на котрім ухвалено: купити четверту машину для друкарнї товариства, складати квартальні справозданя з дїяльности і піврічні замкненя рахунків і вибрано анкету, що має розглянутись в дотеперішнім дїловодстві і ввести нові улїпшеня.

— **Гірку перчину** мусїв проковтнути львівский маґістрат на вчерашнім засїданю міскої ради. По всяких офіцияльних запереченях, півофіцияльних комунїкатах і неофіцияльних заявах обуреня на недискрецию »Czas-у« що-до податкових залеглостий в львівскім маґістратї, відчитано вчера автентичну відповідь ц. к. дирекциї скарбу на запити, які їй поставив маґістрат. Отже дирекция скарбу заявляє, що з виказів і справоздань адмінїстрациї податків переконала ся на жаль, що від кількох лїт змагає ся застій і нелад в стяганю лодатків маґістратом та що єго спосіб урядованя в сїм ресортї порученого обсягу викликує найповажнїйші обави. Передовсїм стверджено, що залеглости ростуть постійно і виносили 1898. 51·23 %, в 1899. р. 59·49 %, а в 1900. р. 65·21 %, так, що контрибуенти міста Львова залягали справдї з кінцем р. 1900. податків на застрашуючу суму 7 мілїонів корон! Після ріжних зіставлень чисел приходить згаданий рескрипт до висліду, що »причиною сих рестанций є виключно і єдино байдужна, з істнуючими приписами незгідна, в богато случаях поблажлива і системою протекциї поводуюча ся акция маґістрату в порученім обсягу переводженя податкових екзекуций. Президент краєвої дирекциї запитує відтак, що може усправедливити поступованє, заряджуюче в богато случаях наглу екзекуцию против незаможних контрибуентів, удержуючих з тяжкої працї рук себе і нераз численну родину, для яких сплата кількох чи кільканайцяти корон становить нераз більший тягар, чим для иньших заплаченє кількасот або і кілька тисячий корон титулом належних податків для держави, коли рівночасно призволяє ся на се, щоби заможні люди, підприємцї, капіталїсти, численні властителї домів, які збирають що кварталу або що місяця без журби високі чиншї, зовсїм не журили ся про свою податкову повинність. У таких контрибуентів виростають податкові залеглости на тисячі, навіть на десятки тисяч, а маґістрат заледви відважить ся достарчити їм упоминаючу карту і то лише від часу до часу. Дуже ярке і в високім степени некорисне сьвітло на поступованє маґістрату в екзекуцийнім ресортї кидає ся обставина, що переважна часть осіб, приналежних до репрезентациї і заряду міста Львова, залягає постійно з податками по 6—12 лїт, а в однім случаю навіть від далеко давнїйше. Дуже сумним доказом, до якого степеня неправильности дійшло поступованє екзекуцийних орґанів львівского маґістрату, є обставина, що в перших двох і пів місяцях біж. року лучило ся 132 случаї, в яких маґістрат виказав податковій адмінїстрациї рестантів з податками, як незамешкалих у Львові і на сїй підставі предложив внесеня на відписанє залеглостий, — а податкова адмінїстрация, часто вже по кількох годинах, а в кождім з сих 132 случаїв найдальше до кількох днїв змогла без великого труду вислїдити сих дебентів, бо они постійно замешкалі у Львові. Не лїпше мають ся річи з внесенями маґістрату на відписанє податків з титулу убожества. І під тим зглядом податкова адмінїстрация зібрала в короткім часї інформациї, незгідні з інформациями маґістрату. — В результатї, президия дир. скарбу, виконуючи прислугуюче скарбовій адмінїстрациї право нагляду екзекуцийної служби маґістрату міста Львова — зарядила люстрацию аґенд екзекуцийного бюра і поручила переведенє сеї чинности старшому радникови скарбу Каролеви Фріцови зі співучастию пп. радників скарбу Павловского, д-ра Скварчиньского і контрольора гол. краєвої каси Розенфельда.

— **З Бразилиї.** До Риму доносять телеґрафічно, що Індияне з племени Ботокудів замордовали сїмох оо. Капуцинів і сїм монахинь.

— **Мінїстерство почт.** Онодї відбули ся збори почтовців у Відни, на яких порішено, жадати окремого мінїстерства почт і телеґрафів.

— **Будівельний рух** у Львові заповідає ся сего року дуже лихо. Доси не внесено до будівничого уряду чї одного прошеня о дозвіл на будову. До сего застою причинили ся головно спекуляциї підприємцїв, на яких они потратили, бо у Львові богато помешкань стоїть порожних.

— **Славний винахідник Щепанїк** не потрафив винайти способу, аби скинути войсковий мундїр і — як доносять краківскі часописи — мусить служити три роки. Для осолоди іменовано єго »фрайтром«, а ще може і »капралем« зроблять.

— **Мало-що не катастрофа.** Дня 25. с. м. о 3. год. пополудни мало-що не прийшло до катастрофи на краківскім зелїзничім двірци. Поспішний поїзд, який прибув зі Львова, був переповнений подорожними. Одні висїдали, иньші всїдали, як нараз поїзд рушив з місця і посунув ся значний кавалок дороги. В наслїдок ненадїйного руху, богато подорожних, що стояли в ваґонах, перевернуло ся на лавки. Особи, які стояли на степенях ваґонів, попадали на землю і лише чудом нїхто не упав під колеса поїзду. Між ваґонами находили ся тодї два гамівничі і вспіли уратувати ся завдяки притомности умислу. При слїдстві зізнав машинїст поїзду, що рушив з місця на знак, який дав зворотничий; зворотничий знова заперечує, немовби він давав який знак до їзди. Дальше доходженє веде дирекция.

— **Студентскі розрухи в Росиї.** З Петербурга доносять, що розрухи студентів не заскочили росийского правительства ненадїйно. Оно знало вже перед пів роком про істнуюче тайне товариство студентів всїх унїверситетів, а устроєний з'їзд делеґатів в Одессї упевнив єго лише в тій гадцї. Полїция увязнила тодї всїх делеґатів і забрала їм всї письма. Правительство думало, що тим чином усунуло всяке небезпеченьство для себе, але завело ся. Рух між студентами як-раз через те більше зростав і вибухнув в цїлій своїй силї. Мінїстерство просьвіти могло було зміною унїверситетского статута запобічи розрухам. Навіть тепер могло би се средство бути успішне, але правительство боїть ся, що як полекші будуть видавати ся наслїдками розрухів, то на тім потерпить повага власти.

— **Дрібні вісти.** В Градци помер ґр. Ґундакер Вурмбранд, б. мінїстер торговлї в коалїцийнім кабінетї, в 63. р. житя. В 1880. р. поставив він внесенє в державній радї, аби нїмецка мова була державною мовою. — В Кракові буде виходити від 1. цьвітня с. р. двотижневник »Kłosy« посьвячений справам народним (польским), суспільним, науковим і т. д. — Провінциялом оо. Єзуїтів в Галичинї зістав іменований кс. Володимир Ледуховский, братанок кс. кардинала. — В Мондорляк на Угорщинї якісь невислїджені розбійники заштилетували повітового судию Дмитра Стефануча.

— **Гумористичний кутик.**

Сьвіт такий широкий...

Сьвіт такий широкий
І безкрає море —
За те тїсні злидні
Та щоденне горе.

*

Біжить кінь зелїзний
На всї части сьвіта —

Я-ж мов в землю вріс ся,
Доживаю літа.

*

По хрустальних филях
Пливуть пароходи —
Я-ж осїв в мілизнї
Власної негоди.

*

Думо невсипуща!
Ти бодай на волї
Погарцюй, пограй ся
Сьмій ся з сьвіта, долї.

*

Вколиши уяву
Чарівними снами,
Розпали надію
Ясними огнями.

*

І полинь над землю
Там в безмежні моря,
Де вже не почую
Смутку анї горя.

Посмертна † оповістка.

О. Йосафат Кобриньский, сьвященик-ювилат, парох в Мишинї, пістиньского деканата, упокоїв ся в 83. роцї житя, а в 56. р. сьвященьства. Покійний належав до староруской партиї і яко такий причинив ся головно своїми заходами до здвигненя »Народного Дому« в Коломиї, який опісля перейшов в руки народовців. В. є. п.!

Телеґрами.

Відень, 29. марця. На початку нинїшного засїданя пос. М. Василько питає президента, чому не запрошено і єго клюбу на конференцию всїх клюбів. Президент відповідає, що нїкого з єго клюбу тодї не було в салї. Далї обговорювано справу вчерашного протесту пос. Романчука против вибору делеґаций. Промовляв пос. Козловский. Засїданє триває дальше.

Петербург, 29. марця. Товариство російских письменників розвязано тому, що єго члени мали видати протест проти поведеня полїциї підчас розрухів.

Київ, 29. марця. Дня 22. с. м. розстріляно тут студента Кіратова, відданого за розрухи в салдати, за те, що ударив в лице офіцира, який єго обидив.

Відень, 29. марця. Австрийска квотова депутация ухвалила на вчерашнім плєнарнім засїданю задержати дотеперішне відношенє квоти 34·6% для Угорщини і 65·4% для Австриї.

Відень, 29. марця. Вчера перед полуднем перебуваюча у Відни угорска депутация ухвалила згодити ся на компромісову квоту 34·6:65·4 і жадати установленя сеї квоти на десять лїт.

Прага, 29. марця. Одна з тутешних часописий доносить, що архикнязь Ото (брат наслїдника престола архикн. Франца Фердинанда) буде небавом іменований ґенералом в Празї і замешкає на Градчинї. Сим сповнило би ся давне бажанє Чехів, щоби один з членів цїсарскої родини замешкав стало в королївскім замку в Празї.

Білгород, 28. марця. Як зачувати в поінформованих кругах небавом має наступити в Сербії зміна конституциї в сїм напрямі, що побіч скупчини стане утвореною висша палата, зложена з 50 членів, по части вибираних, по части іменованих королем.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Від огню обезпечайте ся тілько в »Днїстрі«.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“.

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просьвіти«).

одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки і всї предмети движимі против огневих шкід.

»Днїстер« припоручили Преосьвящ. Ординарияти Всеч. Духовеньству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранцийні »Днїстра« з днем 31. грудня 1900.

Фонд ревервовий . . .	311.540 кор. 11 сот.	разом 520.406 кор. 65. сот.
Резерва премії	171.942 „ — „	
Резерва специяльна . .	6.000 „ — „	
Фонд емеритальний . .	30.924 „ 54 „	

Тарифи »Днїстра« умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі звороттів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

»Днїстер« виплатив до 31. грудня 1900. відшкодовань 2,120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Полїси »Днїстра« принимають при позичках гіпотечних: Банк краєвий і Каса ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Залїщиках, Городку і Богородчанах.

НА ЖИТЄ треба обезпечатись тілько через »Днїстер« в Товаристві взаїмн. обезпеч. в Кракові; з таких обезпечень через »Днїстер« іде часть **провізиї на рускі публичні добродїйні цїли;** полїси і квіти видає Краківске Товариство рускі.

»Днїстер« пошукує спосібних аґентів, особливо **селян господарів** в окрестностях, де ще нема близько аґенций »Днїстра«. Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї.

Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

На житє обезпечайте ся тілько через »Днїстер«.

Селяне! убігайте ся тілько о аґенциї »Днїстра«

COLOSSEUM Ernesta Thorna,

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна.

Проґрама від 16. до 31. марта 1901.

При співучасти військової музики 80 п. п.

1) **Увертура.** 2) **Miss Bertoletti** жонґлєрка на кружляючій кулї. 3) **Mr. & Mdme Cavanna** ексцентр трансформацийна двійка. 4) **Daniel і Miss Betti,** еквілїбристи. 5) **Les' Aubert** tourbillon танцери. 6) **Freeze Brothers,** куґлярі з 32 тамбоpинами. 7) **Les Gardenias,** феноменальне ґімнастичне poutpouri. (10 мінут павзи). 8) **Орхестра.** 9) **Miss Ella зі своїми львами.** 10) **Conchitta** іспаньска танцерка. 11) **Mr. Carlo Benedetti,** медична загадка. 12) **Mc. Lusky's,** ексцентрийцї і арабскі скакуни. 13) **Орхестра.** 14) **Signor Luigi Cavanna** в своїй комедиї. *Зміст.* Прольоґ. Комісар. Jole, єго жена. Зефірін. Слуга. Жандарм. Всї особи представляє п. Luigi Cavanna. 15) **Комічна пантоміна Tramp,** трупи' **Gardenias.** — Початок о 8. год. вечером.

Що дня велике представленє. В недїлю і сьвята два представленя. Що пятницї **High Life** представленє. Білети вчаснїйше можна замовляти і набути в конторі Пльона, при ул. Кароля Людвика у Львові.

Colosseum огріте 12 ґазовими печами.

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від 1-го мая 1900.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	приходить о годинї	до Львова
		6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
		6·20	з Чернівців (Іцкан, Галацу), Станиславова
		6·46	з Брухович, щод. від 13. мая до 16. вер. вк
		7·45	з Янова
		7·40	з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче
		8·00	„ „ на дв. головний
		8·05	з Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия
		8·15	з Сокаля, Рави рускої
	1·35	8·50	з Кракова, Відня, Варшави, Пешту ч. Пер.
		11·45	з Ядослава і Любачова
		11·55	зі Станиславова (Керемезе, Потутор)
		12·55	з Янова
		1·15	зі Сколього, Стрия, а з Лавочного від 1. черв. до 15. вер.
		3·14	з Бруґович (13. мая до 16. вер. в нед. і сьв.
	2·20	5·17	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.
	2·35	5·40	„ „ „ на дв. голов.
		5·45	з Кракова
	1·45	5·55	з Чернівців, Іцкан
		6·00	з Сокаля, Белзця і Любачова
Ніч			
		7·24	з Брухович (13. мая до 16. вер. в нед. і сьв.)
		8·28	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
		8·50	з Брухович від 13. мая до 16. вересня щод.
		9·23	з Янова щоденно від 1. мая до 15. вер.
	8·40 2·31	9·45	з Кракова (Відня, Берлина), Ясла, Розвадова
	12·20	10·00	з Чернівців, Букарешту, Гусятина, Потутор
		10·15	з Лавочного (Пешту) Хирова
		10·12	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
		10·30	„ „ „ на дв. голов.
		12·05	зі Стрия, зі Сколього від 1. мая до 30. вер.
		3·12	з Підволочиск на дворець Підзамче
		3·35	„ на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	відходить о годинї	зі Львова
		6·25	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
	1·53	6·30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
	2·08	6·43	„ „ „ дв. Підзамче
		6·35	до Станиславова, Підвисокого, Потутор
	8·30 2·55	8·40	до Кракова (Відня, Варшави), Стружа
		9·00	до Сколього, до Лавочного (1. лип. до 15. вер.
		9·15	до Янова
		9·25	до Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз.
		9·42	„ „ „ дв. гол.
	2·55	9·55	до Чернівців, Станиславова
		10·20	до Сокаля, Белзця, Рави рускої і Любачова
		1·25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в неділї і сьвята
		2·15	до Брухович від 13. мая до 15. вересня в неділї і сьвята
		3·05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
		3·15	до Янова щоденно від 13. мая до 16. вер.
		3·26	до Брухович щод. від 1. мая до 16. вер.
		3·30	до Ряшева, Хирова, Любачова
Ніч			
		6·10	до Станиславова
		6·13	до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні б. а від 16. вер. до 30. марця 1901 щоденно
	12·40	6·30	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
		6·50	до Лавочного (Мункача, Пешту) Калуша
		7·10	до Тернополя дворець головний
		7·33	„ дворець Підзамче
		7·25	до Сокаля і Рави рускої
		7·48	до Брухович (13. мая до 16. в р. в нед. і сьв.)
		9·12	до Янова від 1. мая до 15. вересня
	2·51	10·40	до Чернівців і Іцкан
		10·50	до Кракова, Відня, Варшави
		11.00	до Підволочиск, Бродів дв. голов.
		11·25	„ „ дв. Підза
		4·15	до Кракова, Відня, Верлина, Самбора
		4·45	до Брухович від 13. мая до 17. вер. щод.

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 мінут рано.

Час середно-европейский рівнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць держ. (Львів, ул. Красїцких ч. 5) удїляє вказівки в справах зелїзничих, продає білети всякого рода і розкладиїзди.

За певну і добру льокацию

поручаємо

4 ½% **листи гіпотечні**

4% **листи гіпотечні коронові**

5% **листи гіпотечні преміовані**

4% **листи товариства кредитового земского**

4½% **листи Банку краєвого**

5% **облїґациї Банку краєвого**

4% **позичку краєву**

4% **облїґациї пропінацийні**

і всїлякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский.**

З друкарнї В. А. Шийковского.